

Dr Kezun Perović

Dr Darko Mandić

Mr Desanka Paljević

Veterinarski zavod Podgorica

ADMINISTRACIJA U VETERINARSKOJ DJELATNOSTI

(Iz istorije crnogorskog veterinarstva)

Do dolaska dr Božidara Perazića na čelo crnogorskog saniteta 1900.godine crnogorski humani i marveni ljekari nijesu bili obavezni da vode razne administrativne poslove, pa se do tada, u djelimično vodenim i djelimično sačuvanim djelovodnim protokolima Sanitetskog odjeljenja Ministarstva unutrašnjih djela, ne nalazi dovoljan broj važnijih podataka o zdravstvenom stanju domaćih životinja u Crnoj Gori.

Kao bivši austrijski vojni ljekar, dr Perazić je uvidio da je nužno u sanitetskoj struci Crne Gore uvesti potrebne propise o vođenju i čuvanju zdravstvene dokumentacije, te je 5. januara 1901. godine uputio raspis svim ljekarima u knjaževini o potrebi urednog vođenja djelovodnog protokola, u kome se navodi

„ ... Opominjem gospodu ljekare da imaju tačno zavoditi i sačuvati sva akta koja će primiti od ovog Sanitetskog odjeljenja kao i ona od drugih nadležstava i lica.

Ljekar koji bi se zatekao u nemarnosti ovog posla biće uzet na odgovornost”, (MUD. SO. br. 86/2, 1901.godine).

Dr Perazić daje ljekarima detaljna uputstva o načinu vođenja djelovodnog protokola, šaljući im potreban broj listova za čitavu godinu, tražeći od njih da redovno sljeduju potrebnu količinu hartije i koverata, jer kancelarijski materijal nabavlja Sanitetsko odjeljenje, što im je detaljno obrazloženo raspisom (MUD. SO. br. 90/2) od 16. januara 1901.godine.

U novom raspisu od 25. januara 1901. godine (MUD.So. br. 13/2), dr Perazić navodi:

„... treba uzeti na umu da se nekim ličnostima ne smije podati na volju kad se tiče službe kojoj smo svi bezrezervno podčinjeni, a podčinjenost nije drugo nego blagodarno podvrgavanje svoje sopstvene volje pod zakon i naredbu u cilju opšteg dobra.

U saopštenju gore navedeng određujem ove disciplinske kazne:

1. opomena

a) prosta

/ usmena ili pismena

b) stroga

2. oduzimanje plate za 10 do 30 dana”.

Ovim raspisom dr Perazić je nagovijestio oštre sankcije i beskompromisan odnos prema svim onim ljekarima koji su sa otporom i urođenom nemarnošću primali dodatne poslove i takve novine kao što je vođenje tekuće administracije.

Zato se ponovnim raspisom (MUD. SO. br. 783/3) od 12. juna i ponovljenim raspisom (MUD. SO. br. 836/3) od 22. decembra 1901. godine obraća svim humanim i marvenim ljekarima u zemlji, šaljući im prepis raspisa bvr. 86/2 od 5. januara 1901. godine, sa naredbom „da imaju istu u svoj protokol zvesti“, što bi trebalo da im služi kao stalni podsjetnik na obavezu o urednom vođenju djelovodnog protokola.

U raspisu ministra unutrašnjih djela (MUD. SO. br. 875/5) od 10. XII 1902. godine, koji je dostavljen svakom ljekaru sa novim djelovodnim protokolom za 1903. godinu (koji je bio ukoričena sveska) ponovo su upozoreni ljekari na tačno i uredno vođenje djelovodnog protokola sa naglašenim zahtjevom i opomenom.

„... da se stranice djelovodnog protokola ne smiju iskidati, radi čega će dotični ljekar biti pozvan na odgovornost“.

U raspisu ministra unutrašnjih djela (MUD. SO. br. 525/1/6) od 1. avgusta 1903. godine, ne samo što se ponovo opominju humani i marveni ljekari na uredno vođenje djelovodnog protokola i ostale administracije, već se pored predviđenih disciplinskih mjera predviđa godišnja kontrola - „vizitacija“ - vođenja tekuće administracije svakog ljekara ponaosob na njegovom radnom mjestu, odnosno na licu mjesta, od strane načelnika Sanitetskog odjeljenja.

Svi dokumenti koje je marveni ljekar kao ovlašćeno lice izdavao drugim licima: davanje stručnog mišljenja, bilo na traženje Sanitetskog, odnosno Privrednog odjeljenja, sudova ili drugih lica, sekcijski izvještaji, sve vrste veterinarskih izvještaja, spiskovi vakcinisanih životinja, dnevni broj izdatih stočnih pasoša i uvjerenja o higijenskoj ispravnosti stočnih proizvoda i sirovina, odnosno sva akta korespondencije sa Sanitetskim, odnosno Privrednim odjeljenjem, svim drugim načelstvima i licima u zemlji, morala su biti zavedena u djelovodni protokol (MUD. SO. br. 449/3/3, 450/1/3, 1901. godine).

Raspisom ministra unutrašnjih djela (MUD. SO. br. 86/2) 1901. godine traži se da svi ljekari u zemlji redovno i uredno odgovaraju na službena akta, dok se raspisom (MUD. SO. br. 168/4) 1902. godine zahtijeva da ljekari čitko i pregledno pišu službena akta, kao i svoju činovničku pripadnost sa punim imenom i prezimenom.

Početkom svake kalendarske godine svim ljekarima u zemlji dostavljan je novi djelovodni protokol dok je prethodni zaključivan zadnjim brojem, i potpisom marvenog ljekara i upućen Sanitetskom odnosno Privrednom odjeljenju (MUD. SO. br. 783/3, 836/3, 1901. godine).

Raspisom Ministarstva unutrašnjih djela (MUD. SO. br. 775/3) 1901. godine zahtijevalo se od ljekara da uredno čuvaju sve porudžbine i račune od lijekova i vakcina radi pravljanja konačnog godišnjeg izvještaja, a raspisom (MUD. SO. br. 1000/8) od 6. juna 1903. godine bilo je predviđeno uredno vođenje inventara sa obaveznom dostavom završnog izvještaja o inventaru krajem godine Sanitetskom, odnosno Privrednom odjeljenju.

Zbog prezauletosti poslovima na terenu (mali broj marvenih ljekara u zemlji) u svom okrugu (oblasti), a po potrebi i u drugim djelovima zemlje, marvenom ljekaru u vođenju poslova administracije, pomagao je pisar, koji je vodio čitav onaj dio administracije, koji nije bio vezan za stručni dio posla, odnosno terminologiju.

Pisar okružnog (oblasnog) marvenog ljekara i mjesnog humanog ljekara, bio je isto lice koje je moralo imati čitak, pregledan, odnosno rukopis ujednačenih slova. Podaci su morali biti uredno vođeni, tačno prezentirani i u tačno predviđenom roku dostavljeni nadležnoj službi Ministarstva unutrašnjih djela - Sanitetskom odnosno Privrednom odjeljenju, koja je na osnovu njih donosila određene mjere i pratila tekuću problematiku zdravstvenog stanja stočnog fonda i veterinarske službe u cjelini (MUD. SO. br. 1102/8, 1103/8, 1903. godine).